

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Magni Servi Dei P. Julii Mancinelli Societatis Jesu

Cellesi, Jacopo

Oeniponti, 1677

IV. De studiis, & quomodo in iis se gesserit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42734

Mittitur
Romam,

Itineris
socius cum
egregie
exerret.

Alij sex
menses
Novisiatus

que lectuli durities non parè fatigare poterat, (more namque nostro culcitrae uni incumberebat, nudo ab assere parùm differenti) mirum quantum ipsum extenuaverant, itaque doloribus assuefecerant, ut nihil amplius doloris fractum corpusculum, neque cilicijs, neque catenulis fortiter pressum persentisceret. Posteaquam sex mensium spatio, quo Laureti versabatur Julius, ad hunc perfectionis apicem ascendit, visa fuit eius virtus digna, quæ in ampliori theatro spectanda suam personam ageret, atque eam ob causam evocatus est Romam. Pedes illud iter ingressus, primò statim, alteròque die ita vires per se modicas attrivit, ut sæpius in terram pro mortuo ceciderit, neque se facile inde erigere multo tempore potuerit. Tertio die Dei bonitas tantas illi vires suffecit, ut fortis factus sim, inquit ille, sicut eaballus, & pluvias inter, & lutum nudipes ambulare quiverim, quantum volui, absque omni defatigatione. Non illi tamen defuit aliunde patiendi materies. Datus illi erat itineris socius Pater quidam nondum ex infirmitate, quam extantlaverat, sibi planè, & plenè restitutus, cui Julius, seu ex vi morbi, seu ex molestijs itineris plus fatis querulo, quantumvis summa cum caritate, & diligentia inservire conaretur, parùm admodum fatis fecit. Romæ alios sex menses, prout Laureti fecerat, humilibus officiis, & sui ipsius contemptui dedit; donec demum à novo Præposito Generali, qui fuit Jacobus Leinez sancti Fundatoris successor, in Romanum collegium ad litterarum studia transductus est.

CAPUT IV.

Studia litterarum, quomodo in ijs se gesserit Julius.

Singularem animi propensionem ad studia litterarum, quam Julius propè ab infantia quasi cum

cum lacte suxit, tum demum vel maximè demonstravit, cum ad ea ex instituto applicatum se vidit. Audivit totam peripateticam Aristotelis Philosophiam, ex eaque theses publicè summa cum laude defendit, quo tempore etiam disciplinas rimatus est Mathematicas, varietate suâ, & multitudine persanè operosas, & difficiles, eâ cum profectûs commendatione, ut octo vel novem horologiorum genera suo pte ingenio concinnarit, quadrantes quos dicimus astrolabia, & his similia instrumenta confecerit, destinando jam tunc illicium hoc suum ad capiendas infidelium animas, & ad fidem Christi pertrahendas. Quatuor annos Theologiæ dedit scholasticæ, & eodem tempore Casus, quos vocamus, Conscientiæ, & controversos cum Heterodoxis discussit: & in his omnibus sic profecit, ut meritus fuerit gradum Magistri, & postea Anno 1570. decimo tertio ferè post initam Societatem, Theologiâ cum honore propugnata quatuor vota professi, non concedi solitum, nisi hominibus excellenti virtute, & doctrinâ.

Conscripsit ipse XL. omninò tractatus, & amplius, non minùs utiles, quàm doctos, de honesta conversatione hominis in quinque libros partitum, tritum admodum nostrorum manibus cum legendi percupidorum; maximè autem Genuæ expetitus, & lectus fuit magno cum fructu plurimorum. De Doctrina Prophetarum, & de modo eos intelligendi cum applicatione ad Mysteria nostræ fidei. Institutionem Episcoporum quadrifariam partitam, visam, lectamque à doctis cum emolumento singulari; quod opus multi docti expetierunt suo sumptu typis mandandum, & scio longo tempore sudasse sub prælo, mors unius ex Julij nepotibus intercessit imperfecto opere. De Praxi divinæ illuminationis, & præsentia Dei. De æternitate. De sancto timore Dei. Per multas Meditationes super Mysteriis missæ; non pauciores de Sanctissimo Sacramento. De modo concipiendi

Defendit
Aristotelis.

Studet Ma-
thematicis
disciplinis

horologia
omne ge-
nus con-
citat.

Theologiâ
propugna-
tâ quatuor
vota profes-
tetur.

Libri a P.
Julio con-
scripti.

cipiendi animo contraria juxta se posita præsentis, & futu-
 ræ vitæ. De ornatu hominis interni. Modum concipiendi
 se ipsum, & alios, in quatuor libros distinctum. Explana-
 tiones quorundam psalmorum: item Cantici Te Deum
 Laudamus. De quatuor novissimis hominis. Apprehen-
 sionem statûs Beatorum explicati per nobiliores scripturæ
 figuras. Instructionem Confessariorum, & Pænitentium.
 Tractatum de materiis difficilioribus. De Casibus Con-
 scientiæ celebrioribus. Concionum, & sermonum tomos
 duos. Instructionem pro ijs, qui in Societate ad missiones
 adhibentur. Instructionem eius, qui Exercitia dat alijs S.
 Patris Ignatij. Instructionem pro ijs, qui mittuntur ad re-
 dimendos captivos: adeunt carceres, juvant damnatos ad
 transtra. Tractatum de Regimine. Tractatum de Electio-
 ne. Praxin itinerum terrâ marique. Historiam itineris ab
 ipsomet suscepti ad Turcas cum relatione proprietatum re-
 gionum, vestium, morum illius temporis, proficiscendo
 Constantinopoli in Italiam per regiones septentrionales.
 Denique de gemis, balsamo, & alijs scripturæ pretiosis re-
 bus, ubi etiam agitûr de præcipuis unionibus, & medicinis,
 quæ hodie in usû, & pretio sunt, afferunturque ex India.
 Qui tractatus operâ unius Patris è Divi Augustini familia
 Venetiis aspexit lucem cum titulo, Thesaurus unionum,
 opus dedicatum cuidam equiti de illustrissima Familia
 Bragadina.

Nonnulla horum operum hodieque extant in biblio-
 theca Petri Francisci Mancinelli à superioribus Societatis
 ipsi tanquam pretiosus thesaurus donata. Quæ quidem
 opera omnia si non sunt juris publici, & publicæ utilitatis
 bono vulgata, causâ certè alia non est, quam ipsius autho-
 ris modestia singularis; qui simul ac lucubrationi euidam
 ultimam imposuit manum, eam ad superiores deferre sole-
 bat, ut de illa disponerent; vel de licentia illorum dabat
 alijs,

alijs, quos, ut ipse dictitare amabat, fructuosius se illâ usuros crederet. Nicolaus Lancicius nostræ Societatis vir integerrimæ vitæ, scriptor in ascensi perquam celeberrimus de patris Mancinelli operibus asserit, se illa non facillè sine lacrymis, & pijs motibus volutasse. Sacerdos sæcularis, qui nunquam sibi persuadere poterat, ut mundo valediceret, lecto Mancinelli tractatu de Vocatione ad statum Religiosum, manus dedit. Et multi, quibus Diabolus suggesserat, ut redirent ad sæculum, in sancto proposito fuerunt confirmati. Juvenis quidam viginti quinque annorum, professione scriba, cum de horâ, quâ cum sua rea amica cupiebat convenire, jam inter eos constitutum esset, quod ad alterius cujusdam petitionem describendam Meditationem Patris Mancinelli de Inferno suscepisset, & re ipsa describeret, totus inter scribendum immutatus blandam à se pestem rejecit, & ipse ex horrore Inferni salubriter concepto coactus est decumbere. Atque hi erant fructus, quos Julius ex fuga otij, cujus semper & in studijs, & alijs capitalissimus fuit hostis, referebat. Ex solis horis, cum licebat, usitato recreationum tempore subtractis, computando quadraginta annos, reperit ille alios viginti, qui alioqui periissent, sibi superasse. Quo in negotio juvat ipsissima Julij admetiri verba, ex quibus, & quantum ipse otium averfatus fuerit, & quid de Religiosis sectari otiositatem solitis senserit, clarè patebit. Sic de se ipso, quasi de tertio loquitur. Valdè ipsi profuit studiorum tempore, prout à puero solitabat, odisse, & averruncare otium, & ignaviam, ut non dicam supinam socordiam; cujus tamen plerumque à secularibus insimulantur multi religiosi; & propterea in longum distulit Religionis ingressum. Etenim semper mentem illius ea remordebat opinio, religiosum confabulatorem otiosum, qui cum externis, & domesticis solùm fallendi temporis causa multus agit,

E

neque

Laus operum P. Julij Mancinelli.

Hostis capitalis otiositatis, & otiosorum.

Otium cor-
rumpun-
tur animi
& corpora.

neque hoc unicè quærit, ut animum vel ægritudine, vel contentione laboris fessum non nihil relaxet, jure merito comparari cum eo posse, qui conductus ad operandum in vinea, pro opere in herbam se abjicit, & in umbra cessator meridianus stertit. Atque hinc per paucos vidit intra religionum claustra spiritus generosos, & strenuos, qui constanter, & solidè incumberent ad ipsorum finem proprium, qui est perfectio, consequendum; raros item, & per exiguo numero novit sincerâ, germanâque complexione firmos, sed ut plurimum decoctâ, debili, vitioso humore intereunte suffusa, quam non vel atra, & flava bilis jam infecerit, aut otium fregerit, aut commodorum, aut illecebrarum enervaverit consecratio; permultos autem invenit cerebro corrupto, vi titubantes imaginandi, & multò plurimos inertes, frigidos, incurios, qui si mansissent in sæculo, cum fame illis, & ignavâ paupertate luctandum, quòdque pejus, ut imprudentes, audaces, præcoces linguâ, conversatione infulsi, affectantes sub umbra libertatis arrogantiam sibi, & authoritatem; aliorum modestia, & silentio abutentes inter mundanos nullo numero, irrifui, despectui fuissent habiti, & forsan etiam à vitreæ patientiæ, sui similibus hominibus sæpe verborum grandine depexi: prout id sæpe usu venisse in ijs, qui retrò pedem tutelère, compertum est. Ac propterea ægrè admodum ferebat, si superiores in his corrigendis lentius agerent, aut de eorum emendatione desperarent, aut in ijs, quæ fieri non possent, reponerent.

Etiam Ex-
emplo oti-
osos repre-
hendit.

Huc usque Julius adversus Religiosos otio marcentes. Nec ipsos verbis magis, quàm exemplo reprehendit: id omne tempus, quod ei studia summa cum diligentia tractata fecerant reliquum, impendit ijs officijs, quæ & corpusculum moderatè exercerent, & animum ad submissionis, caritatisq; studium inflecterent. Et horum subin-
de

de octo insimul ejus curæ sunt demandata ; qualia fuere, manè pulsare campanulam ad surgendum ; excitare cæteros è somno , vespere visitare cubicula post examen , fratrum juniorum in triclinio , & culina gerere curam , verrere ambulacra Collegij, ciborum reliquias pauperibus deferre ad portam , eas distribuere : quibus in locis aqua deficeret , de illa providere , & his similia complura. Nec interea omittebat invisere hospitales domos , carceres , nosocomia , componere conciones , ac sermones in missionibus suo tempore habendos. Quos sanè nequaquam contemnendos , & assiduos labores austeritate quadam , & rigore solitariae vitæ comitatos , faciles ipsi , & jucundos usus reddebat ipse , prout de sua quadam perpetua mortis meditatione , & brevitate vitæ scribens memorat. Quoniam verò tempus breve datum sit nobis ad serviendum Deo , oportere non sinere elabi illud frustra , si promereri velimus divitias gloriæ in cœlis semper duraturæ. Ita intellectu , & voluntate optimis virtutibus instructus Julius evasit optimum Societatis instrumentum promovendi honoris divini. Et societas statim eum ad competentia applicavit munia , felici semper exitu , quocunque cum ministeriorum genere vel gradu collocasset. Namque docendi in munere , quod summa cum laude , & virtutis , ac Sapientiæ exiffimatione Senis , & Florentiæ obivit , egregia haud vulgaris sanctimoniam , & doctrinæ reliquit exempla. Inde Minister , Præcurator , dein Rector quatuor Collegiis præfuit. Adhæc sancti Francisci Borgiae jussu primus Magister Novitiorum ad divi Andreae Romæ renuntiatur , quod utique signum est manifestum præclaræ sanè opinionis , quam S. ille Generalis de eo habuit , quoscientiorem , aut feliciorem dandi Exercitia Spiritualia tam nostris , quàm externis non facile reperiturum se crederet. Quibus in muneribus quâ modestiâ , & exemplo

Domestica officia caritatis & humilitatis.

Occupatur & foris.

Munus docendi summa cum laude obit.

Magister Novitiorum jussu S. Franc. Borgiae.

Exem-
plū & idea
absolutæ
virtutis.

Præstantes
ex ejus dis-
ciplina vi-
ri.

Electus
provincia-
lis officium
depreca-
tur.

Conciona-
tor quasi
perpetuus.

Item Mis-
sionarius.

fuis præluxerit, equidem humilis Dei servus scriptum non reliquit, cum tamen certum sit, eum, sicuti sæcularibus purissimum absolutæ probitatis speculum se exhibuit, ita non minùs in Religione suis subditis raræ admodum perfectionis formam, & ideam extitisse; præsertim verò in Novitiatu, ubi præstantissimos educavit alumnos, id quod ille solum in genere quasi aliud agendo, & in alio proposito de uno solo nominatim pronuntiat, ex cujus tamen imagine facilè de alijs formari judicium queat. Fuit hic Pater Bernardinus Confalonarius, applicatus ad summa in Societate Officia, in quibus præclarissima cum prudentiæ, tum virtutis, ac sapientiæ singularis dedit specimina. Cursum vitæ absolvit Romæ, cum Italiæ Assistentem præclarè compluribus egisset annis. Fuit etiam P. Julius electus in Præpositum Provinciale; verùm id officij, & honoris eâ contentione deprecatus est, ut Generalem denique in eo deferendo desistere, & cedere modestiæ oportuerit, pro eo, ac in articulis sæpè nominatis lego, & invenio notatum.

Verbum Dei explicare populo, pro suggestu dicere fuit ipsius perpetuum velut officium, quod à vicesimo quinto ætatis anno usque ad sexagesimum quintum nunquam interrupto temporis filo protraxit; & si verum est, ad quod eum dicendum sua compulit modestia, ad id muneris non plurimum valoris, neque firma admodum latera, aut robur lati pectoris attulit, majorem ipsi vim & gratiam ad habendos sermones conferente Deo. Quia tamen maximi ejus concionum extitere fructus, prout videbimus infra, fatendum est, Deum mediocritati talenti miras suppetias accommodasse. Frequens etiam ad Missiones adhibitus fuit, quarum formam, & ideam pro numero habendarum concionum in horas rusticanæ plebi peraccommodas distribuebat. Modum tradendi Fidei myste-

mysteria, ac juvandi Conscientias fuit ille primus, qui in Italiam introduceret, quo in genere mirabiles operatus est animarum conversiones, inimicitias sustulit, pacem, & concordiam stabilivit. Denique Episcopi, Archiepiscopi per Italiam complures beatos se putabant, si in visitandis Episcopatibus assistentem, & socium habere potuerunt P. Julium. Non nunquam eum secum circumduxerunt, aliàs eum solum miserunt, sæpe eum interesse synodis tanquam Theologum voluerunt; ejus decreta, quæ ipsi visa sunt reformandis moribus idonea, libentissimè approbarunt, confirmarunt. Atque hi fuere fructus, & utilitates, quos Julius ex studiorum suorum laboribus retulit, quorum promulsidem hic aliquam meo lectori dari oportuit, cum infra suis locis de ijs plenius iterum ex instituto sit agendum.

Assumitur
ad visitan-
das Diœ-
ceses.

C A P U T V.

Confessiones, & Conversiones Ma-
gnorum peccatorum.

INter omnes fructus, quos Apostolici operarij per suos sudores, & labores colligunt, nullus æquè divino arridet palato, quàm qui ex radice surgit, & oritur amaræ metanæ, sive pænitentia, irrigatus vivo, ac profundo liquore cordis contriti. Hujus generis fructuum copiosissimam messem collegit falx, & caritas Julij. Hic absoluto omnium scientiarum, quâ discendo, quâ docendo, curriculo deputatus fuit ad confessiones excipiendas, quo in munere tantum à Deo consecutus est donum, ut maximum summorum peccatorum numerum toto tempore, quo exomologesibus dedit operam, converterit; non autem prius huic labori coronidem imposuit, quàm vitæ usque ad annum octuagesimum primum protractæ

Mirum do-
num exci-
piendi
Confessi-
ones.